
PÅKJØRSLER OG KOMMUNALE ETTERSØK AV VILT

Averøy kommune 2018

*Foto: Dag Bjerkestrand
Rådyrbukk påkjørt natt til 20.juni 2018 i Henda. Funnet død under ettersøket.*

*Averøy kommune
Skogbrukssjef/miljøvernleder Dag Bjerkestrand 08.01.2019*

Innhold

1. Kommunens lovpålagte oppgave	2
2. Viltbestandene i Averøy	2
3. Organisering og varslingsrutiner ved viltpåkjørsler.....	2
4. Viltpåkjørsler i 2018.....	3
5. Viltpåkjørsler siste 6 år	7
6. Utfall av påkjørsler og ettersøk i Averøy i 2018	9
7. Kommunalt viltfond.....	9
8. Bruk av viltfondet i Averøy kommune 2018.....	10
9. Kostnader ved kommunale ettersøk	10
10. Utfordringer.....	13
Merking av påkjørselstedet	13
Manglende meldinger av viltpåkjørsler til politiet	13
Flytting av politiets operasjonssentral til Ålesund	13
Økonomi	13
Mannskap og hunder	13

1. Kommunens lovpålagte oppgave

I henhold til Viltloven med forskrifter har kommunen ansvar for avliving/ettersøk når storvilt er skadd i forbindelse med påkjørsler i trafikken eller er skadet eller sykt av andre årsaker. Kommunen har også et ansvar i situasjoner der storvilt er skadeskutt under ordinær jakt og som ikke finnes i løpet av første dag.

2. Viltbestandene i Averøy

I Averøy er det en relativ stor bestand av rådyr, en middels bestand av hjort og en liten bestand av elg. Averøy er den største rådyrkommunen i Møre og Romsdal. Årlig skytes ca 450 hjortevilt i Averøy, omtrent halvparten av dette er rådyr og den andre halvparten er hjort.

3. Organisering og varslingsrutiner ved viltpåkjørsler

Averøy kommune har inngått avtaler med 4 foretak av ettersøksekipasjer for å utføre kommunale ettersøk. Hver ekipasje består av en ettersøksjeger som har videregående kurs i ettersøk, kurs i arbeidsvarslings, godkjent ettersøkshund, skilt, synlighetsklær, forsikringer og annet utstyr som behøves for utføre slikt arbeid.

De 4 ettersøksjegerne har inngått en frivillig vaktturnus der det alltid er en ettersøksjeger på vakt klar til å rykke ut 24 timer i døgnet 365 dager i året. Etter endt oppdrag blir informasjon og kartfesting av hver enkelt påkjørsel registrert i Hjorteviltregisteret.

Kommunen har laget en skiltplan som er godkjent av Statens vegvesen. Ved påkjørsler av vilt hvor det skal iverksettes ettersøk setter ettersøksjegerne opp skilt i henhold til denne skiltplanen før ettersøket påbegynnes.

Bilførere som kjører på vilt har en lovpålagt plikt å varsle politiet (tlf 02800). Dersom det påkjørte viltet ikke ligger dødt på stedet ringer politiets operasjonssentral til vår vakttelefon og ettersøksjegeren som har vakt rykker ut til skadestedet.

Dersom dyret er dødt varsler politiet veimeldingssentralen som igjen varsler vegvesenets kontraktør (Mesta) for fylkesveiene. Ved døde dyr på kommunale veier varsler politiet kommunen.

Eide Ettersøksring AS har avtale med Mesta om henting av dødt vilt på fylkesveiene i Averøy og registrerer hvert oppdrag inn i Hjorteviltregisteret, inkl kartfesting. Eide ettersøksring tar også pålagte CWD-prøver av hjort og rådyr som er 1 år og eldre. Dette gjør de gratis for kommunen.

Pga denne organiseringen har vi en meget god oversikt over viltpåkjørslene i Averøy kommune samt at det tas CWD-prøver av dødt hjortevilt som fjernes av Mesta.

4. Viltpåkjørsler i 2018

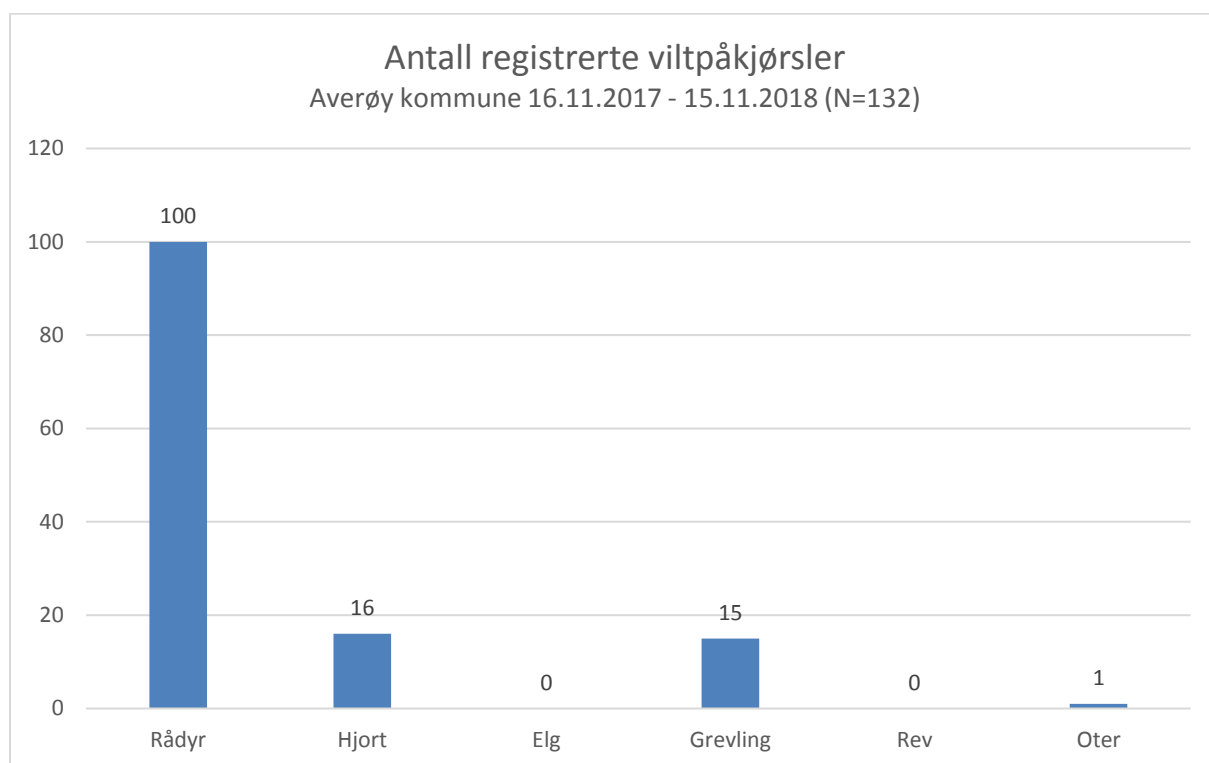
Tabell 1. Registreringer i Hjorteviltregisteret for Averøy kommune i perioden 16. nov 2017– 15. nov 2018

Årsak: Trafikk								
	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	12							12
Avlivet på stedet	19	3						22
Funnet død etter ettersøk	2	1						3
Friskmeldt	7	1						8
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	31	5		3				39
Dødt på stedet	29	6		12		1		48
Ikke angitt utfall								0
	100	16	0	15	0	1	0	132

Årsak: Sykdom, skade eller andre årsaker								
	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	2							2
Avlivet på stedet	3	2		1	1			7
Funnet død etter ettersøk								0
Friskmeldt	3							3
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	5	1			1			7
Dødt på stedet	3	1						4
Felt ulovlig	2	1						3
	18	5	0	1	2	0	0	26

Årsak: Trafikk samt sykdom, skade eller andre årsaker

	Rådyr	Hjort	Elg	Grevling	Rev	Oter	Svane	Sum
Avlivet etter ettersøk	14	0	0	0	0	0	0	14
Avlivet på stedet	22	5	0	1	1	0	0	29
Funnet død etter ettersøk	2	1	0	0	0	0	0	3
Friskmeldt	10	1	0	0	0	0	0	11
Ettersøk avsluttet - ikke funnet	36	6	0	3	1	0	0	46
Dødt på stedet	32	7	0	12	0	1	0	52
Felt ulovlig	2	1	0	0	0	0	0	3
	118	21	0	16	2	1	0	158

Figur 1. Antall registrerte viltpåkjørsler i Averøy 16.11.2017-15.11.2018 fordelt på arter.

Viltpåkjørsler i 2018

Figur 2. Kartfesting av registrerte viltpåkjørsler i Averøy kommune i perioden 16.11.2017 – 15.11.2018. (n=132)

Rød sirkel = rådyr (n= 100)

Grønn sirkel= hjort (n= 16)

Grønn firkant = grevling (n= 15)

Blå firkant = oter (n= 1)

Figur 3. Kartfesting av utrykning/ettersøk på syke eller skadde vilt i Averøy kommune i perioden 16.11.2017 – 15.11.2018. (n=28)

Rød sirkel = rådyr (n= 18)

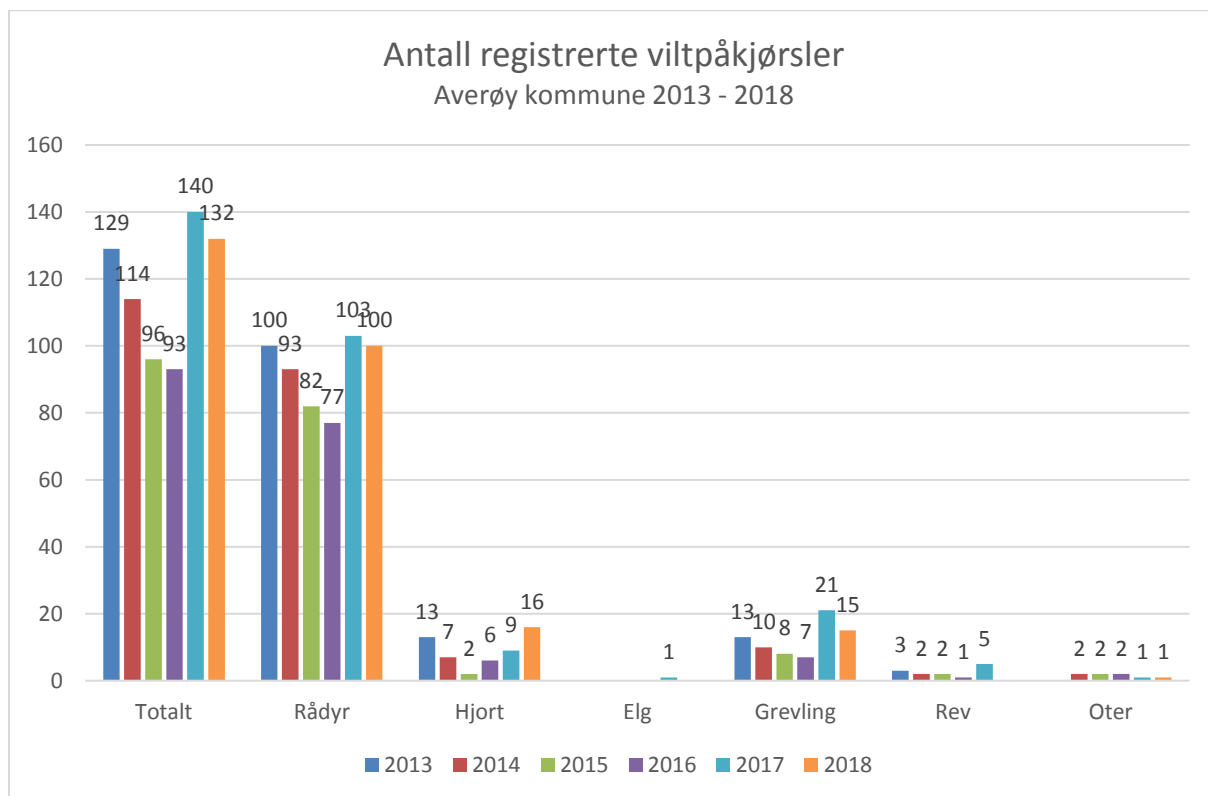
Grønn sirkel= hjort (n= 5)

Grønn firkant = grevling (n= 1)

Rosa firkant = rev (n=2)

Rosa trekant = havørn (n=1)

5. Viltpåkjørsler siste 6 år

Figur 4. Utvikling i antall registrerte viltpåkjørsler i Averøy siste 5 år i periodene 16.11.-15.11.

Hjort påkjørt på Hoel 2.oktober 2018. Sjåføren meldte ikke fra om påkjørselen.

Kartfestede viltpåkjørsler siste 5 år

Figur 5. Kartfesting av registrerte viltpåkjørsler i Averøy kommune i perioden 16.11.2013 – 15.11.2018. (n=575)

Rød sirkel = rådyr (n= 455)

Grønn sirkel = hjort (n= 40)

Blå sirkel = elg (n=1)

Grønn firkant = grevling (n= 61)

Rosa firkant = rev (n= 10)

Blå firkant = oter (n= 8)

6. Utfall av påkjørsler og ettersøk i Averøy i 2018

Figur 6. Utfall av påkjørsler i prosent. Averøy kommune i perioden 16.11.2017 – 15.11.2018

7 av 10 påkjørsler av vilt i trafikken ender med at dyret enten dør på stedet, blir avlivet på stedet eller under ettersøket, blir funnet dødt under ettersøket eller blir friskmeldt.

3 av 10 påkjørsler ender med at ettersøket avsluttes uten at dyret er funnet. Under ettersøket er det vanligvis ingen tegn til at disse dyrene er alvorlig skadet.

7. Kommunalt viltfond

Kommuner der det er adgang til jakt etter elg og/eller hjort skal etablere et kommunalt viltfond. Bruken av viltfondet reguleres av *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort*.

Inntekter til viltfondet:

- Fellingsavgift for elg og hjort
- Tilskudd fra det fylkeskommunale viltfondet
- Fondets avkastning
- Inntekter fra vilt skutt av kommunen og fallvilt
- Eventuelle kommunale avsetninger

Viltfondet kan brukes til:

- Tilskudd til tiltak for å fremme viltforvaltning, styrke kunnskap om viltet, jaktorganisering mm. i kommunen
- Dekke kommunens utgifter til ettersøk og håndtering av skadd vilt og fallvilt i kommunen
- Tiltak for å forebygge skader på landbruksnæring voldt av hjortevilt

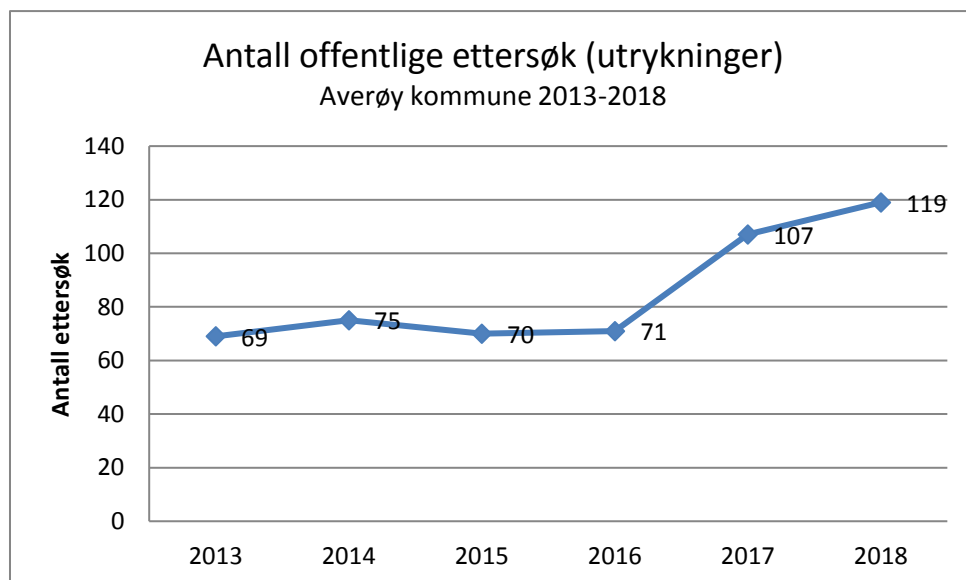
8. Bruk av viltfondet i Averøy kommune 2018

Tabell 2. Regnskap for viltfondet i Averøy kommune 2018

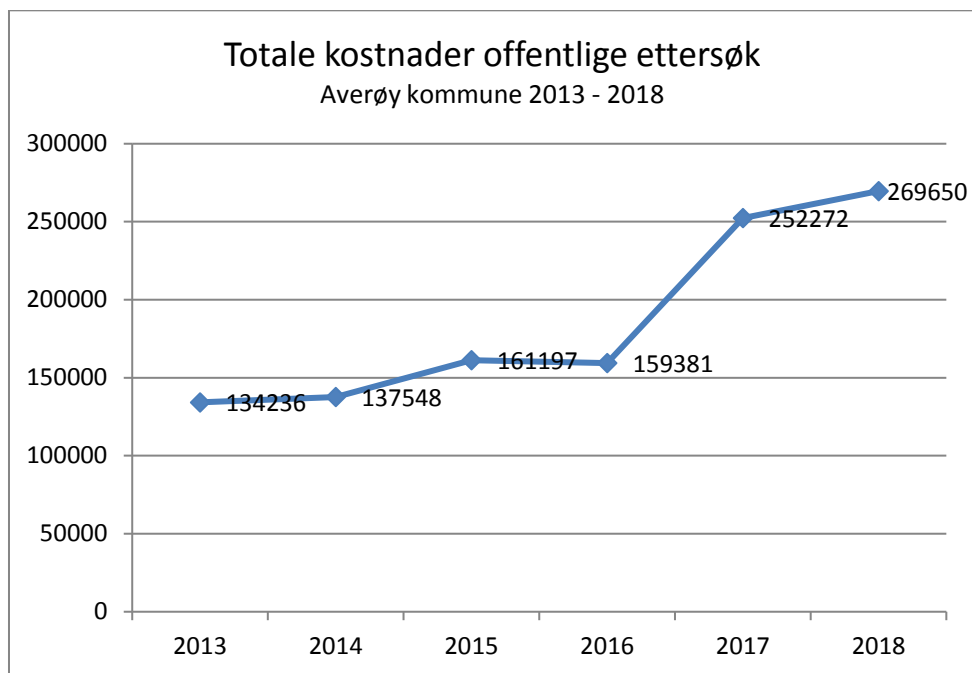
INNTEKTER	
Fellingsavgifter hjort 2018	73879
Kommunal overføring	225000
Tilskudd fra Miljødirektoratet CWD-prøver	5250
Tilskudd fra Miljødirektoratet jegerprøven	1600
	305729
UTGIFTER	
Jegermøte 11.juni	924
Ettersøk (kjøp av tjenester)	269650
Tilskudd til storvaldene	20000
Internfakturering	100
	290673
Mva innbetalt	67412
Mva refundert	-67412
Overskudd 2018	15056
Inngående beholdning 01.01.2018	0
Utgående beholdning 31.12.2018	15056

På grunn av at kommunen har gått inn med 225 000 kr i viltfondet for 2018 trekkes overskuddet på 15056 kr tilbake til kommunekassen. Overført beholdning til 01.01.2019 er derfor på 0 kr.

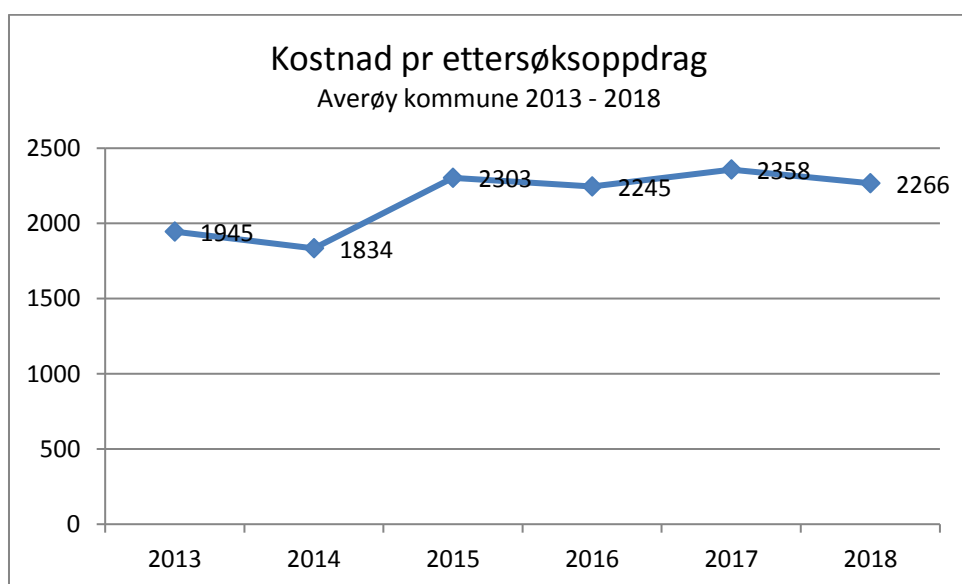
9. Kostnader ved kommunale ettersøk

Figur 7. Antall utførte kommunale ettersøk. Averøy kommune i perioden 2013 - 2018.

Figur 8. Totale kostnader for offentlige ettersøk. Averøy kommune i perioden 2013-2018.

Figur 9. Kostnad pr ettersøksoppdrag. Averøy kommune i perioden 2013-2018.

Antallet utrykninger fra de kommunale ettersøksjegerne lå i de 4 årene fra 2013 til 2016 på et gjennomsnitt på 71 utrykninger.

For 2017 og 2018 har dette steget betraktelig. I 2017 økte dette til 107 og i 2018 ble det 119 utrykninger.

Dette har minst to årsaker. - Det har vært betydelig flere påkjørsler av vilt. - En større andel av dyrene som er påkjørt er ikke drept på stedet men forsvinner fra påkjørselstedet og det må dermed igangsettes ettersøk.

Ved viltpåkjørsler på fylkesveiene skal det skiltes iht arbeidsvarslingsplan godkjent av Statens Vegvesen. Dette har medført kostnader til utstyr og medført større tidsforbruk.

Kommunen er pålagt prøvetaking av fallvilt av hjortevilt som er 1 år og eldre for skrantesjuka (CWD). Det ble gitt et tilskudd fra Miljødirektoratet på 5250 kr for prøvetaking for CWD for året 2017/2018. Tilskuddsatsen pr prøve var 350 kr. Det ble tatt 35 prøver av fallvilt i Averøy fra 16.11.2017 – 15.11.2018. For dette tidsrommet er Averøy den kommunen i Møre og Romsdal med det høyeste antallet CWD-prøver av fallvilt.

En av forklaringene på dette høye tallet av CWD-prøver er det spesielt gode samarbeidet med Mesta som har ansvaret for å hente påkjørt vilt som er dødt på fylkesveiene i Averøy. Det har vært det samme mannskapet som utfører ettersøk for Averøy kommune som på oppdrag for Mesta henter inn disse dyrene. Det blir dermed tatt CWD-prøver av disse dyrene av Mesta kostnadsfritt for Averøy kommune. Averøy kommune får tilskudd fra Miljødirektoratet også for disse dyrene.

Kostnaden pr utrykning er stabil med et gjennomsnitt for de 4 siste årene på 2293 kr. De totale kostnadene for de kommunale ettersøkene steg fra 252 272 kr i 2017 til 269 650 i 2018 - en økning på 17378 kr.

Beholdningen på viltfondet pr 1.1.2018 var på 0 kr. Viltfondet gikk med et overskudd i 2018 på 15056 kr.

Foto: Dag Bjerkestrand

Skilting som brukes ved viltpåkjørsel. Ser du et slikt skilt når du er ute og kjører, - senk farten. Det er ofte ettersøkspersonell med hund på veien som søker etter påkjørselstedet. Eller det kan hende at det skadde dyret kommer løpende over veien, - kanskje med ettersøkshunden like etter.

10. Utfordringer

Merking av påkjørselstedet

Mangelfull merking av påkjørselstedet er dessverre vanlig. Når en skal starte et ettersøk etter et påkjørt hjortevilt er en helt avhengig av å sette hunden på sporet av det riktige dyret. I løpet av ei natt kan det krysse mange rådyr eller hjorter bare på for eksempel en hundre meter lang strekning av veien. Dersom vi ikke vet eksakt hvor påkjørselstedet er, må vi søke med hund langs veien, kanskje over flere hundre meter. Vi må da utrede en rekke spor av kryssende hjortevilt. Dette tar tid, er ressurskrevende, og kan i verste fall føre til at vi ikke finner sporet av det påkjørte dyret i det hele tatt fordi vi er på feil sted. Dette går utover dyrevelferden ved at skadde dyr blir vanskeligere å finne og avlive samt at det medfører unødige kostnader for kommunen.

Manglende meldinger av viltpåkjørsler til politiet

Stadig får vi opplysninger om at det er funnet dødt vilt på eller i nærheten av vei uten at påkjørselen er meldt inn til politiet. Det er derfor høyst sannsynlig at det er en god del hjortevilt som blir skadet ved påkjørsler der bilfører ikke melder fra til politiet, og som det dermed ikke blir igangsatt ettersøk etter. Dette medfører unødige dyrelidelser.

Flytting av politiets operasjonssentral til Ålesund

Politiets operasjonssentral ble høsten 2017 flyttet fra Kristiansund til Ålesund. Dette har medført at det er kommet nye mannskaper som ikke har de samme lokale geografiske kunnskapene og erfaringen som mannskapet i Kristiansund hadde. Dette har medført en del utfordringer med varslingen av viltpåkjørsler til våre ettersøksjegere. Fra 2018 har dette blitt betydelig bedre og de fleste henvendelsene fra politiet om viltpåkjørsler er veldig bra.

Økonomi

Det er et stadig økende press på økonomien med de kommunale ettersøkene. Kostnadene finansieres gjennom viltfondet der fellingsavgift på hjort og overføring av kommunale midler er inntektskildene.

Den kommunale målsettingen for hjort- og rådyrbestanden som er vedtatt i kommunestyret er at bestandene skal reduseres. Rådyrbestanden skal på grunn av de mange påkjørslene halveres.

Formålet er at antall påkjørsler i trafikken skal reduseres tilsvarende.

Dessverre har utviklingen de to siste årene gått motsatt vei, antall påkjørsler er for et gjennomsnitt for årene 2017 og 2018 økt med 59 % sett i forhold til gjennomsnittet for 2013-2016.

Hjortebestanden skal reduseres slik målsettingen vedtatt i kommunestyret tilsier. Dette vil medføre lavere inntekter fra fellingsavgiftene på hjort.

Mannskap og hunder

De 4 ettersøksekvipasjeene fungerer godt og det er et passe antall ekvipasjer.

Hundematerialet er godt. Ved rekruttering av nye hunder behøver vi ettersøkshunder som er spesialister på gamle spor, dvs som er ett-to døgns gamle, samt ettersøkshunder med egenskaper til å stille/stoppe skadde rådyr og hjort som går unna ettersøksekvipasjen.

De 4 ettersøksjerne har hver sin ettersøkshund.

De sjeldne gangene det er behov for løshund på elg leies dette inn fra Gjemnes.